

Strasbūras, 2010 m. lapkričio 17 d.

KONSULTACINĖ EUROPOS TEISĖJŲ TARYBA (CCJE)

DIDŽIOJI TEISĖJŲ CHARTIJA

(Pagrindiniai principai)

Ižanga:

10-ojo Konsultacinės Europos teisėjų tarybos (toliau – CCJE) jubiliejaus proga, 11-ojo plenarinio susitikimo metu (2010 m. lapkričio 17-19 d., Strasbūre) CCJE priėmė Didžiąją teisėjų chartiją (Magna Carta of Judges). Šis dokumentas apibendrina ir kodifikuoja pagrindines jau priimtų CCJE nuomonių išvadas, kuriose Europos Tarybos Ministrų komiteto dėmesys atkreipiamas į papildomus klausimus, nagrinėjamus šiame dokumente (www.coe.int/ccje).

DIDŽIOJI TEISĖJŲ CHARTIJA (Pagrindiniai principai)

Teisės viršenybė ir teisingumas

1. Teismai yra viena iš trijų kiekvienos demokratinės valstybės valdžių. Teismų misija yra garantuoti teisės viršenybės buvimą valstybėje, t.y. užtikrinti tinkamą teisės taikymą, laikantis nešališkumo, teisingumo, sąžiningumo, efektyvumo principų.

Teismų / teisėjų nepriklausomumas

2. Teismų / teisėjų nepriklausomumas ir nešališkumas yra esminė prielaida teisingumo vykdymui.

3. Teismų / teisėjų nepriklausomumas turi būti įtvirtintas įstatymuose, būti funkcionalus bei užtikrintas finansiškai. Nepriklausomumas, kitų valstybės valdžių, asmenų besikreipiančių dėl teisingumo, teisėjų bei visos plačiosios visuomenės atžvilgiu, turi būti garantuojamas aukščiausio lygmens nacionaliniu reglamentavimu. Kiekviena valstybė bei kiekvienas teisėjas yra atsakingi už teismų / teisėjų nepriklausomumo skatinimą bei jo apsaugą.

4. Teismų / teisėjų nepriklausomumas jų veiklos atžvilgiu turi būti užtikrinamas, ypač atsižvelgiant į teisėjų atranką, paskyrimą iki pensinio amžiaus, paskatinimą, pareigų stabilumą, mokymą, imunitetą, drausmę, atlyginimą bei teismų finansavimą.

Nepriklausomumo užtikrinimo garantijos

5. Sprendimai dėl teisėjų atrankos, paskyrimo ir profesinės karjeros turi būti pagrįsti objektyviais kriterijais bei priimami organo (institucijos), atsakingo už teismų / teisėjų nešališkumo užtikrinimą.
6. Procedūra dėl drausminės atsakomybės priemonių taikymo teisėjams turi būti atliekama nepriklausomo organo (institucijos), taip pat turi būti sudaryta galimybė šio organo (institucijos) sprendimą apskųsti teismui.
7. Pasitarusi su teismų atstovais, valstybė turi užtikrinti žmogiškuosius, materialinius bei finansinius resursus, būtinus tinkamam teismų sistemos veikimui. Siekiant išvengti netinkamos įtakos darymo teisėjams, teisėjai turi gauti pakankamą, įstatymais reglamentuojamą atlygį už savo darbą bei senatvės pensiją sulaukus pensinio amžiaus.
8. Įvadiniai mokymai bei mokymai tarnybos metu yra kiekvieno teisėjo teisė ir pareiga. Mokymai teisėjams turi būti organizuojami prižiūrint teismų atstovams. Teisėjų mokymai pripažįstami kaip itin svarbus elementas, siekiant apsaugoti teisėjų nepriklausomumą, taip pat teismų veiklos kokybę ir teismų sistemos efektyvumą.
9. Teismų atstovai visada turi dalyvauti priimant sprendimus, kurie gali daryti įtaką teisminių funkcijų įgyvendinimui (teismų organizavimas, procedūros, kitų susijusių teisės aktų priėmimas).
10. Įgyvendindami savo funkciją – vykdyti teisingumą, teisėjai nėra saistomi jokių įsakymų ar instrukcijų, taip turi nepasiduoti hierarchiniam spaudimui ir remtis tik įstatymais.
11. Teisėjai turi užtikrinti teisinių priemonių lygybę tarp prokurorų ir gynybos. Nepriklausomas prokurorų statusas yra pamatinis reikalavimas teisės viršenybės principui.
12. Teisėjai turi teisę būti nacionalinių ar tarptautinių teisėjų asociacijų nariais, kuriems patikima saugoti teisėjų misiją visuomenėje.

Nepriklausomybę užtikrinantis organas (institucija)

13. Siekiant užtikrinti teisėjų nepriklausomybę, kiekviena valstybė turi įsteigti teisėjų tarybą ar kitą specialų organą, kuris būtų nepriklausomas nuo leidžiamosios bei vykdomosios valdžios. Šiam organui turi būti suteikti platūs įgaliojimai sprendžiant klausimus susijusius su teisėjų statusu, teismų organizavimu, jų veikla bei teisminių institucijų įvaizdžiu. Taryba turi būti sudaryta arba išimtinai tik iš teisėjų, arba teisėjai, išrinkti jų kolegų, turi sudaryti daugumą teisėjų tarybos sudėtyje. Teisėjų taryba turi būti atskaitinga už savo veiklą bei priimtus sprendimus.

Teisė į teisingumą ir skaidrumas

14. Teisingumas turi būti vykdomas skaidriai ir informacija apie teismų sistemos veikimą turi būti skelbiama viešai.
15. Teisėjai turi imtis priemonių, kad būtų užtikrintas greitas, efektyvus bei prieinamas ginčų sprendimas; jie taip pat turi prisidėti prie alternatyvių ginčų sprendimų būdų propagavimo.
16. Teismų dokumentai bei teismų sprendimai turi būti surašomi prieinama, paprasta ir aiškia kalba. Teisėjai turi priimti motyvuotus sprendimus, skelbiamus viešai per protingą terminą bei pagrįstus teisingo ir viešo nagrinėjimo būdu.

17. Teismų nurodymų vykdymas yra esminis teisės į teisingą teismą komponentas bei efektyvaus teisingumo vykdymo garantija.

Etika ir atsakomybė

18. Deontologiniai etikos principai, atskiriant juos nuo drausmės taisyklių, yra teisėjų veiklos gairės. Šie principai turi būti sukurti pačių teisėjų bei įtraukti į teisėjų mokymus.

19. Kiekviena valstybė, teisėjams skirtame įstatyme ar pagrindinėje chartijoje, turi apibrėžti netinkamo elgesio atvejus, dėl kurių gali būti taikomos drausminio poveikio priemonės ar pradedama drausminės atsakomybės procedūra.

20. Teisėjai turi atsakyti baudžiamąja tvarka už nusikalstamas veikas, padarytas už tiesioginių teisėjo pareigų vykdymo ribų. Už netyčines klaidas, padarytas vykdant teisėjo funkcijas, baudžiamoji atsakomybė teisėjams neturi būti taikoma.

21. Teisėjų klaidoms ištaisyti turi būti sukurta atitinkama apeliacinė sistema. Visi kiti, su teismų sistemos administravimu susiję trūkumai, yra valstybės atsakomybės srityje.

22. Teisėjui neturi būti taikoma asmeninė atsakomybė už teisėjo funkcijų vykdymą net ir tais atvejais, kai už teisėjo veiksmus būtų nustatytas valstybės kompensavimo mechanizmas, išskyrus atvejus, kai teisėjas sąmoningai nevykdo savo pareigų.

Tarptautiniai teismai

23. Šie principai *mutatis mutandis* taikomi ir Europos bei tarptautinių teismų teisėjams.

⁽¹⁾Atsižvelgiant į kai kuriuos dokumento anglų bei prancūzų kalbomis neatitikimus, pabrėžtus CCJE narių bei siekiant didesnio šio dokumento suderinamumo su CCJE nuomone Nr. 3 (para. 57), CCJE sekretoriatas anksčiau priėmė Didžiosios teisėjų chartijos 22 paragrafo pataisas, oficialiai paskelbtas [2010 m.] lapkričio mėn. Paskutiniame biuro susitikime (2011 m. kovo mėn.) buvo nuspręsta grįžti prie šios dokumento versijos. Taigi, šio dokumento naudotojai turi atkreipti dėmesį, ar Didžiosios teisėjų chartijos 22 paragrafas atitinka paskutinius dokumento pakeitimus.